

Ljudsko biće osjeća potrebu za transcendentnošću

Igor Čatić*
igor.catic@fsb.hr

Uvod

Svaki se pojedinac mora osjetiti počašćenim kad ga se pozove da se oglasi u obljetničkoj prigodi, a posebice kad pritom primi tako poticajan predložak kao što je to *Manifest Kršćanskog akademskog kruga*. Suočen s pitanjem o čemu pisati u ovoj prigodi, odlučio sam pisati o *Hijerarhiji potreba*, najpoznatijem djelu američkog psihologa A. H. Maslowa (1908-1970). Razlog tome je misao koju sam čuo tijekom predavanja na skupu u Zagrebu 1997., a koju se prikazuje kao privatno priopćenje. No najprije treba odrediti piščevu poziciju u svjetlu *Manifesta*.

Očište autora u svjetlu Manifesta

Osobito su mi bliske sljedeće misli iz *Manifesta*:

»Prekinuti sa svakom vrstom 'političkog kršćanstva' i s podvrgavanjem kršćanstva politici; raskidati i među kršćanima i unutar kršćanskih krugova, od vrha do dna, s mentalitetom koji traži političke koristi i prednosti u društvu. Da bi u suvremenom svijetu, na pragu nove epohe, kršćanstvo bilo vjerodostojno i uvjerljivo, da bi bilo vjerno izvornoj poruci Isusa Krista, prijeko je potrebno da se ono oslobodi svih povijesnih natruha i opterećenja koje su ga od te poruke udaljile u životu i praksi onih koji su se na nju katkad olako i površno pozivali, ali nisu živjeli sukladno njoj. Mijenjati svijet istodobno mijenjajući sebe, što uključuje kao primarnu zadaću stalno i trajno duhovno produblјivanje i preobražavanje čovjekove svijesti o sebi, drugima i Bogu. Razvijati duh dijaloga, mira i pomirenja među ljudima i narodima, bez bojovnosti, diskriminacije, omalovažavanja, vlastitog isticanja i sebičnosti, u duhu tolerancije i uzajamnog poštovanja.«¹

* Prof. dr. sc. Igor Čatić, umirovljeni je profesor Fakultete strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu.

¹ Manifest Kršćanskog akademskog kruga »U službi čovjeka i zajednice«, *Nova prisutnost*, 7 (2009) 1, 4-14; http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=61056.

Treba prvenstveno govoriti o cilju, a to je vjera, jer čovjek posjeduje transcendentne potrebe. Kako to ostvariti, to nije predmet ovih promišljanja.

Poticaji za autorova promišljanja

Osnovnim poticajem za promišljanja tehničara o važnosti transcendentnih potreba ljudskog bića potječe iz članka američkog filozofa i pjesnika F. Turnera koji je napisao ogleđ o postmodernističkom obrazovanju pod izvornim nazivom: *Beyond the Disciplines – Design for a New Academy (Iznad disciplina – nacrt za novo sveučilište)*, prijedlog novog koncepta sveučilišnog poučavanja.² Od tada nastoji se povezivati teologiju i tehnologiju kao vršne znanosti kulturologije, metaznanosti ili nadznanosti koja obuhvaća sve znanosti, od matematičkih do tehnologije i teologije.³ Do sada je najopsežnije ova tema obrađena u članku *Sintezologijski pogled na povezanost teologije i tehnologije*.⁴ Treba pridodati da se u predavanju temeljenu na članku pokušalo na temelju sintezologijskog pristupa, očima tehničara definirati teologiju i teologa.⁵

Teologija je znanost koja se temelji na Objavi te na odgovoru na tu Objavu, vjeri. Posebna odlika te znanosti je mudrost, na temelju koje dolazi do svoje istinske sposobnosti djelovanja. Teolog – znanstvenik, kao Božja stvar, stvoreni sustvaratelj, vjernik i temeljite naobrazbe, proučava i tumači Objavu (vjeru) i povezuje ju s ostalim znanostima.

Hijerarhija ljudskih potreba po Maslowu⁶

Važan poticaj za autorov razvoj koncepta humane kulturologije potječe od A. H. Maslowa. U svojoj glasovitoj *piramidi potreba ljudskog bića*, naveo je sljedeće potrebe:

- fiziološke (disanje, hrana, voda, seks, spavanje, homeostaza, izlučivanje)
- sigurnost (tijela, zaposlenja, izvora, moralnosti, obitelji, zdravlja, vlasništva)
- ljubav/pripadnost (prijateljstvo, obitelj, seksualna prisnost)

² Usp. Frederick TURNER, *Beyond the Disciplines. Design for a New Academy*, Pregled USIC, Beograd, 1987.

³ Usp. Igor ČATIĆ, *Uvod u tehniku*, vlastita naklada, Zagreb, 2004, 2.

⁴ Usp. Igor ČATIĆ, *Sintezologijski pogled na povezanost teologije i tehnologije*, *Nova prisutnost*, 11 (2013) 1, 126-140.

⁵ Usp. Igor ČATIĆ, *Teologija i tehnologija sastavnice kulturologije*, predavanje, Zajednica kršćanskog života, Zagreb, 29. travnja 2013.

⁶ Usp. *Abraham Maslow*, wikipedia (30.09.2013).

- poštovanje (samopoštovanje, povjerenje, dostignuće, poštivanje od drugih)
- samopotvrđivanje (moralnost, kreativnost, spontanost, rješavanje problema, izbjegavanje predrasuda, prihvaćanje činjenica).

Pozornim čitanje navedenih potreba ljudskog bića uočava se izočnost jedne empirijski dokazane potrebe, transcendentnosti. Međutim, u njegovim ranim radovima otkriveno je da je on definirao još jednu ljudsku potrebu, transcenciju, ali je kasnije odustao od nje.⁷

Zaključak

Počašćen pozivom da napišem ovaj prilog uz petu obljetnicu objavljivanja Manifesta odlučio sam razraditi jednu točku iz predavanja koja sam držao za studente Fakulteta strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu. Bila su to predavanja u razdoblju od 1995. do 2001. za studente 1. semestra u okviru izbornog kolegija *Uvod u tehniku*. A to su potrebe ljudskog bića koje moraju među ostalim zadovoljiti i tehničari.

Sintezologijski, ljudsko biće je najkompliciraniji i najkompleksniji realan sustav. Među ciljevima koje treba ostvariti taj sustav, osim onih koje navodi Maslow, treba zadovoljiti i njegovu potrebu za transcendentnošću. Pritom se ta potreba može definirati kao cilj sustava: vjera. Kako to ostvariti, nije sadržaj ovog teksta.

⁷ Na skupu koji je 1997. organiziralo poduzeće *Intercon*, jedan od predavača je iznio tu tvrdnju. Nažalost izgubljen je podatak o autoru tog izlaganja.